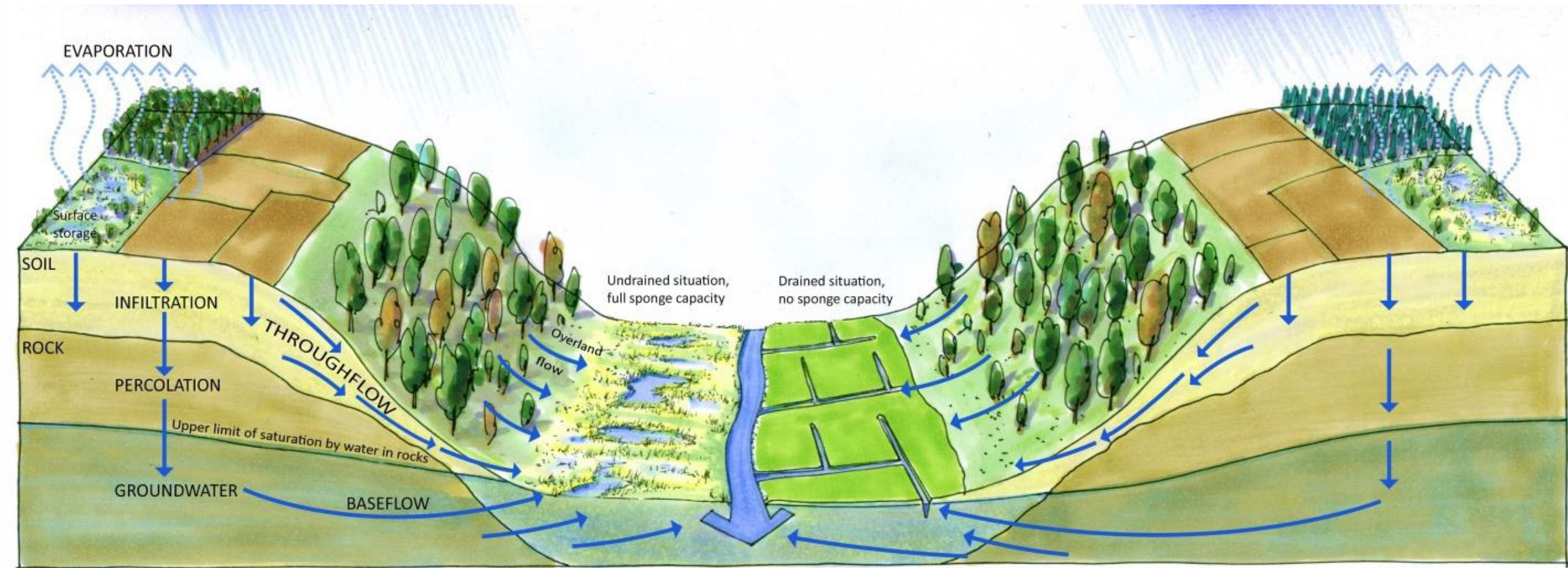

Overgangsgebieden rond natte
natuur juridisch bekeken: de
instrumenten zijn er
(**grotendeels**), nu nog uitvoeren?

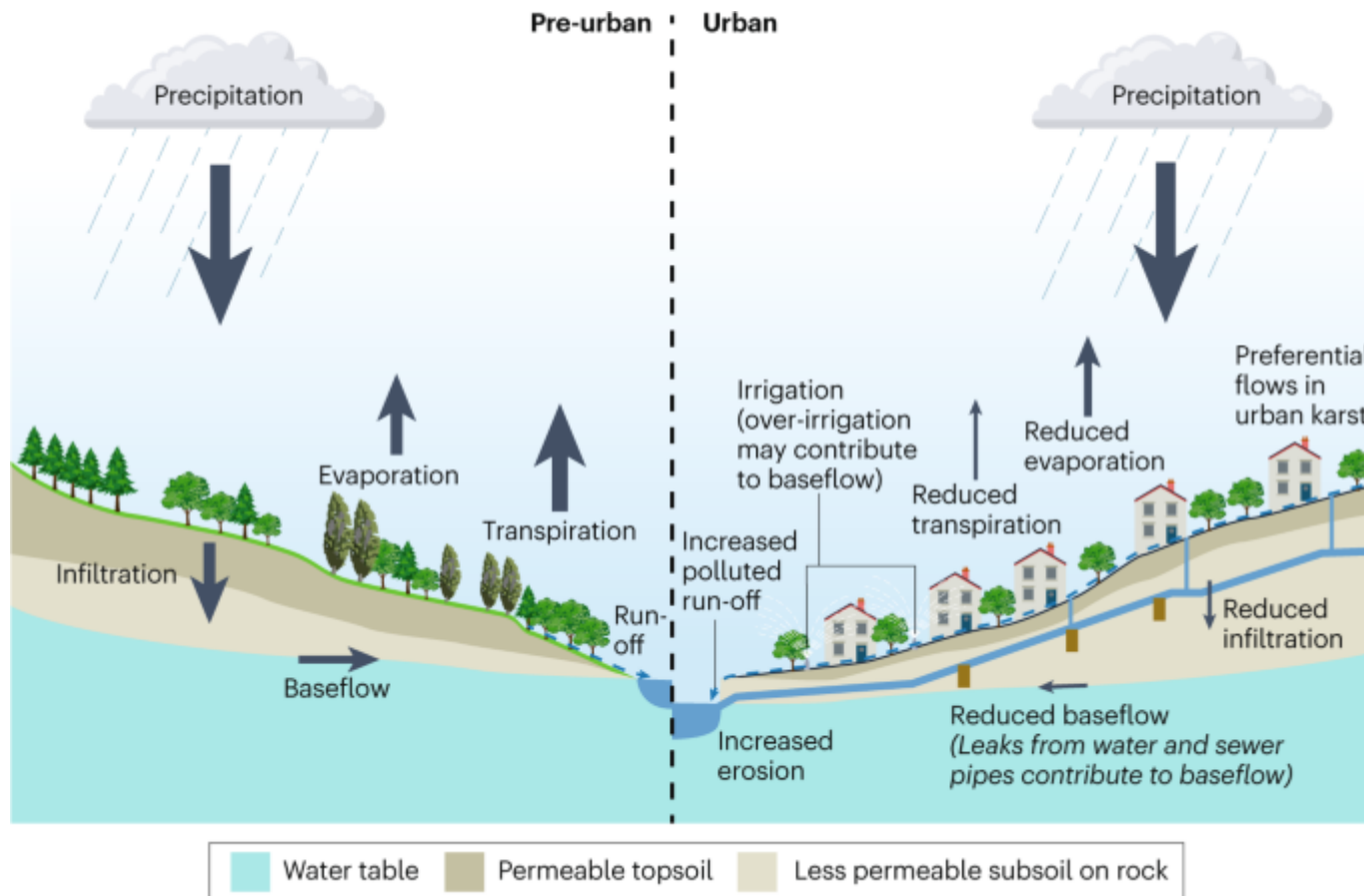
Hendrik Schoukens

Het moeras breekt uit zijn voegen?

Het moeras breekt uit zijn voegen (II)?

Waar gaat het over? (I)

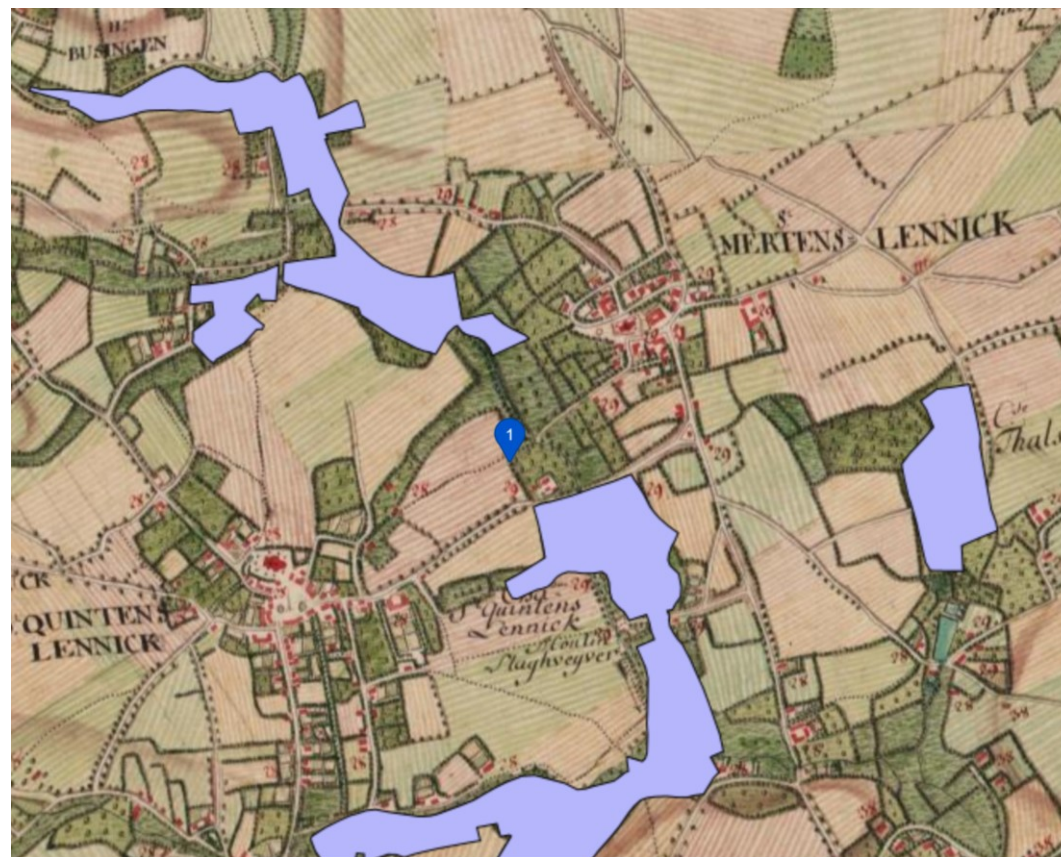
**Raad van State hakt knoop door:
drassige landbouwgrond blijft
definitief moerasgebied**

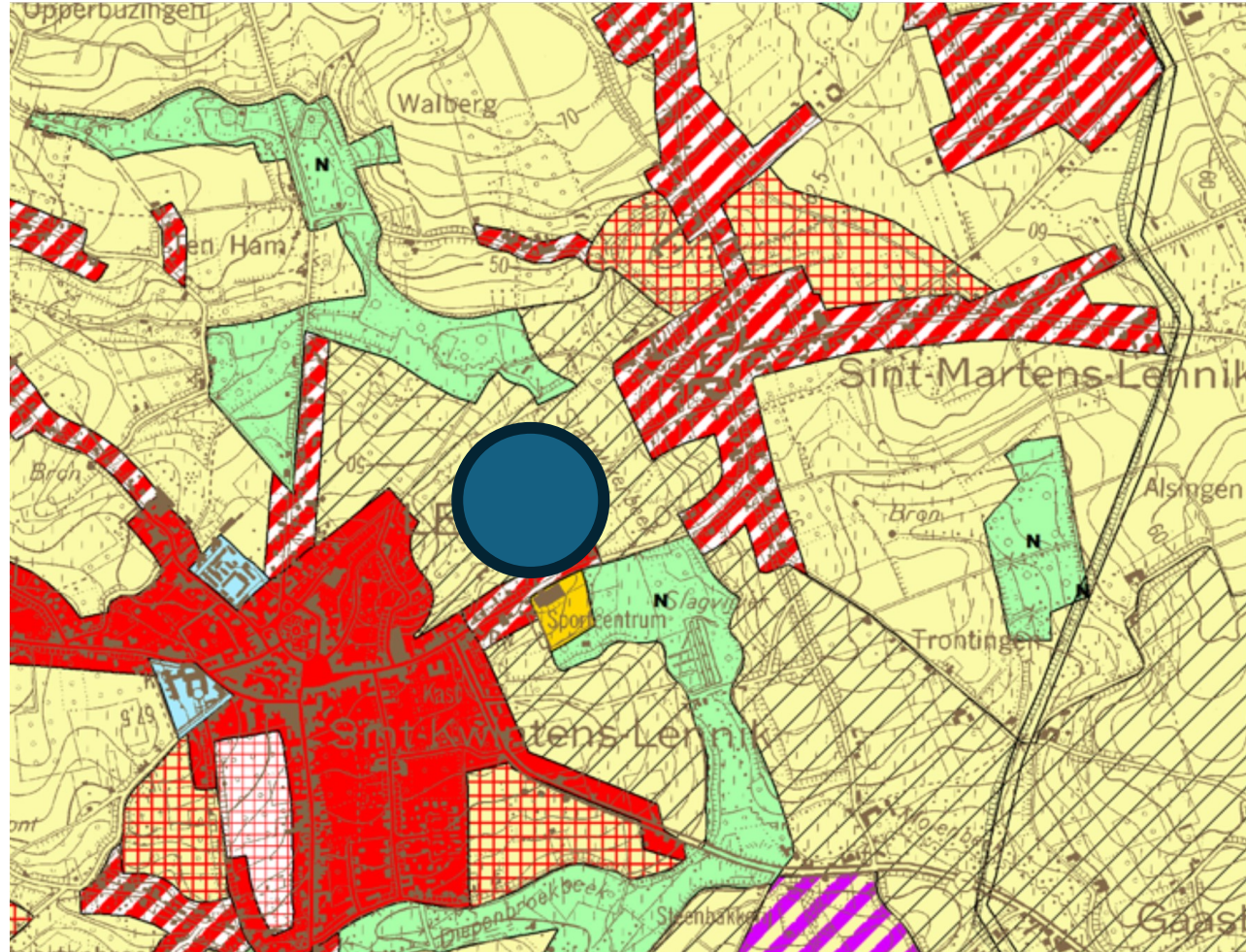
Gedurende de jaren dat er geen gewassen stonden, transformeerde het gebied naar moeras. — © if

LENNIK - Het drassige terrein tussen de trambedding en de Dorrekensstraat in Sint-Martens-Lennik is en blijft definitief moerasgebied. Dat heeft de Raad van State beslist.

Waar gaat het over? (II)

Waar gaat het over? (III)

Waar gaat het over? (IV)

Oudste natuurreservaat van het land loopt leeg: kan het nog gered worden?

© bert de deken

GEEL - In 's lands oudste natuurreservaat De Zegge in Geel zit zo'n hoeveelheid oeroud veen dat er het equivalent van 200.000 ton CO2 in is opgeslagen. Dat is evenveel als 60.000 auto's in een jaar produceren. De teloorgang van het veen door de invloed van het intensieve landbouwgebied en de klimaatverandering is zo groot dat De Zegge op een kantelpunt staat. "Als de degradatie zich voortzet, verliest De Zegge zijn functie als natuurgebied, en dus ook zijn capaciteit om koolstof op te slaan", zegt Karen Vancampenhout, professor Bodemkunde aan de KULeuven. *The point of no return* is bereikt. De vraag is of de Vlaamse overheid de wil en de moed heeft om De Zegge nog te redden.

Marc Helsen

Woensdag 24 maart 2021 om 05:00

Zelden zagen we De Zegge zo mooi als afgelopen week. De overvloedige regen heeft het gebied ein-de-lijk nog eens onder water gezet en de lage winterzon doet de vennen schitteren als kwik op een spiegel. Er zijn zo veel vogels die hier ongestoord het broedseizoen voorbereiden dat je beseft dat dit een stukje paradijs is. Generaties Kempenaren ploeterden hier in magere tijden in het veen. Ze schraapten het uit het water met een *veenbeugel*, een lange stok met een soort basketbalkorf eraan. Beulswerk. Op die manier creëerden ze veel van de vennen die nu het aangezicht van De Zegge bepalen. Een cultuur, en een natuurlandscap in elkaar neulichten.

Boerenbond trekt naar Raad van State tegen GRUP Kleine Nete en Aa

Omdat er onvoldoende gehoor is gegeven aan de betrokken landbouwers en er bijna 1.200 hectare landbouwgebied verloren gaat door herbestemming, trekt Boerenbond naar de Raad van State tegen het gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (GRUP) 'Vallei van de Kleine Nete en Aa'. "De manier waarop er in dit proces met het agrarisch gebied is omgegaan is voor ons onaanvaardbaar", zegt Boerenbondvoorzitter Lode Ceyssens.

6 MAART 2024 – Laatst bijgewerkt om 6 MAART 2024 17:04 Griet Lemaire

Lees meer over: [ruimtelijke ordening](#) [open ruimte](#) [grond](#)

Het **bestaande recht**

- Horizontale beschermingsverplichtingen (zorgplicht, natuurtoets,...)
- VEN & IVON
- Natura 2000
- Actieve instrumenten
- NRL

Het uitgangspunt: aanwezige natuur?

- **Artikel 2,7° en 8 Natuurdecreet:**
- **natuur:** de levende organismen, hun habitats, de ecosystemen waarvan zij deel uitmaken en de daarmee verbonden uit zichzelf functionerende ecologische processen, ongeacht of deze al dan niet voorkomen in aansluiting op menselijk handelen, met uitsluiting van de cultuurgewassen, de landbouwdieren en de huisdieren;
- **natuurelement:** elk afzonderlijk element dat natuur in de zin van dit decreet bevat;

Het uitgangspunt: **aanwezige** natuur?

HOOFDSTUK IV [VOORWAARDEN VOOR HET WIJZIGEN VAN VEGETATIES OF KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN (verv. BVR 3 juli 2009, art. 17)]

AFDELING 1 [BESCHERMINGSBEPALINGEN (ver. BVR 3 juli 2009, art. 17)]

Artikel 7. (08/01/2016- ...)

Onverminderd het bepaalde in artikel 9 van het decreet, is het wijzigen van de volgende vegetaties of kleine landschapselementen en hun vegetaties verboden :

1° holle wegen;

2° graften;

3° bronnen;

4° historisch permanente graslanden, met inbegrip van het daaraan verbonden microreliëf en poelen, als ze in de volgende gebieden liggen:

a) groengebieden, parkgebieden, buffergebieden, bosgebieden en de bestemmingsgebieden die vergelijkbaar zijn met die gebieden, aangewezen op de plannen van aanleg of de ruimtelijke uitvoeringsplannen die van kracht zijn in de ruimtelijke ordening;

b) een beschermd cultuurhistorisch landschap;

c) de speciale beschermingszones Poldercomplex (BE2500932) en Het Zwin (BE2501033), zoals aangeduid bij het besluit van de Vlaamse Executieve van 17 oktober 1988 tot aanwijzing van speciale beschermingszones in de zin van artikel 4 van de Richtlijn 79/409/E.E.G. van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand, als er voor die gebieden geen afwijkende instandhoudingsdoelstellingen vastgesteld zijn op grond van artikel 36ter, § 1, van het decreet;

d) in een gebied waarin bij besluit van de Vlaamse Regering historisch permanente graslanden definitief zijn vastgesteld conform artikel 9bis, § 7, van het decreet van 21 oktober 1997 betreffende het natuurbehoud en het natuurlijk milieu. In een dergelijk gebied is het wijzigen van historisch permanente graslanden verboden als ze definitief zijn vastgesteld conform artikel 9bis, § 7, van voornoemd decreet en als ze zich bevinden in de gebieden vermeld in punt a), b) of c);

5° vennen en heiden;

6° moerassen en waterrijke gebieden;

7° duinvegetaties.

De onder punt 4° vegetaties worden nader omschreven in bijlage IV bij dit besluit.

De onder punten 5°, 6°, en 7° vermelde vegetaties worden nader omschreven in bijlage V bij dit besluit.

Het uitgangspunt:
aanwezige natuur?

Het uitgangspunt:
aanwezige natuur?

Het uitgangspunt: aanwezige natuur?

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

nr. 252.698 van 20 januari 2022
in de zaak A. 229.192/VII-40.643

In zake :

1. de NV DEBAIL
2. Jan VAN SPRINGEL
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Wim Mertens
kantoor houdend te 3580 Beringen
Paalsesteenweg 81
bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bart Bronders
kantoor houdend te 8400 Oostende
Zandvoordestraat 444, bus 1
bij wie woonplaats wordt gekozen

Uit de begripsomschrijving van “moerassen en waterrijke gebieden” volgt dat moerassen ook “natuurlijk of kunstmatig” kunnen ontstaan en een “blijvend of tijdelijk” karakter kunnen hebben. Het standpunt van de verzoekende partijen dat het moeras is ontstaan ten gevolge van een verstopping van drainagebuizen waardoor het niet gaat om een “blijvend natuurlijk fenomeen” is dan ook niet van aard afbreuk te doen aan de kwalificatie van het betrokken gebied als moeras. Bovendien wordt daarmee niet weerlegd dat, zoals wordt gesteld in de bestreden beslissing, “zowel uit de feiten als uit het relaas van de [verzoekende partijen] over het historisch gebruik van de percelen blijkt dat er gedurende verschillende jaren weinig of geen landbouwkundige activiteiten werden uitgevoerd, waardoor er geleidelijk aan een soortenrijk moeras kon ontwikkelen”.

Maar wat
erbuiten?

Of toch niet?

moet wor-
dijetiging of
voorkomen,
elijkerwijs
eld.¹⁷⁹ De
s een ab-
t vestigt
hoofde
t orige
tuldig

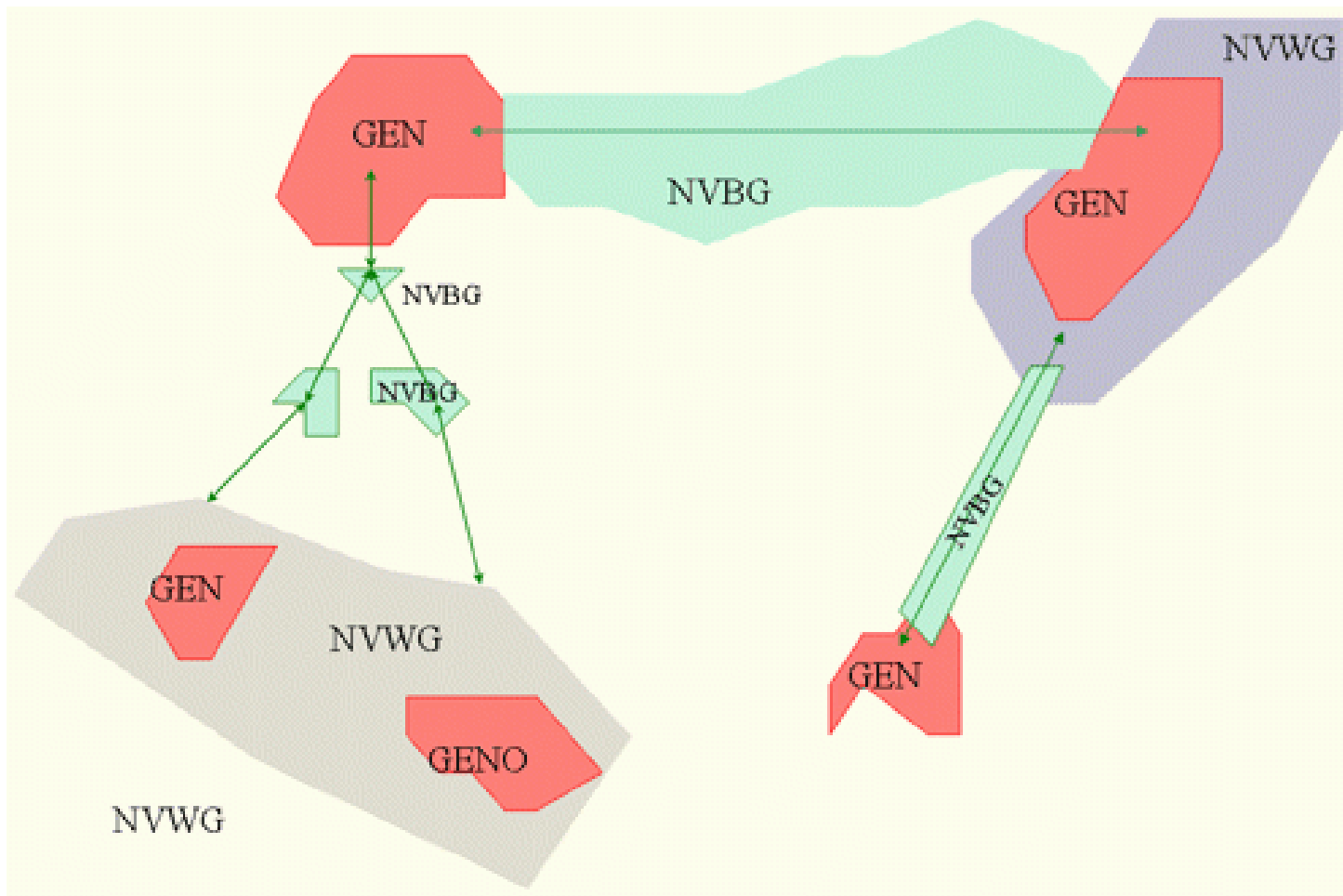
67. Dat de natuurzorgplicht in het kader van bedreigde moerassen ook met goed gevolg kan worden ingeroepen, bleek reeds uit een arrest van het hof van beroep Antwerpen van 24 juni 2002.¹⁸⁴ Deze zaak handelde over een perceel dat op het gewestplan was ingekleurd als *industriegebied* en waar zich door een bijzondere waterhuishouding een ecologisch waardevolle habitat had ontwikkeld. Het bedrijf, dat eigenaar was van het perceel in kwestie, had in eerste instantie een metalen constructie aangebracht, die bediend kon worden door middel van een hefboom in schroefvorm ter regulering van de wateroverloop. Vervolgens ging het over tot het dichtlassen van de metalen constructie, waardoor geen enkele bevoeiing van de betrokken percelen mogelijk was. Het hof van beroep was van oordeel dat juist het dichtlassen van de betrokken metalen constructie, waardoor de kunstmatige bevoeiing van zijn eigendom zou stoppen, een schending inhield van de zorgplicht. Het betrokken bedrijf had niet alleen *redelijkerwijs* moeten weten, dat het dichtlassen van de constructie schade zou veroorzaken aan de waardevolle waterminnende biotoop, maar het had volgens het hof ook nagelaten de *redelijke* maatregelen te nemen, die deze schade zou voorkomen door op enige wijze de waterbevoeiing te verzekeren.

Of toch niet?

10.2.5.3. De vernietiging van 0,12 ha zuurminnende eikenbossen ingevolge het gewestelijk RUP houdt een meetbaar en aantoonbaar gevolg in voor de staat van instandhouding van de habitat 9190. Dat het bos “nog niet volledig tot het oude bostype [behoort]”, doet daaraan geen afbreuk, nu uitdrukkelijk wordt gesteld dat het er “de potenties” toe heeft, en het verlies van dit type in de passende beoordeling uitdrukkelijk zelf onder de rubriek “Direct verlies van Europees beschermde habitats” wordt vermeld.

Noch de beperkte oppervlakte van dit gebied, noch de omstandigheid dat het zuurminnende eikenbos geïsoleerd is, vermag aan het vastgestelde verlies afbreuk te doen, evenmin als het feit dat het in te nemen bosgebied “[...] zich [...] ter hoogte van een tunnel [bevindt], waar de tunneldaken kunnen ingericht worden als heidevegetaties, wat één van de doelhabitats is voor dit gebied in deze zone”.

Het VEN en IVON!

Definities – GEN & GENO

Artikel 17 Natuurdecreet: Het Vlaams Ecologisch Netwerk omvat de volgende onderdelen:

1° Grote Eenheden Natuur (GEN): dit zijn gebieden die hetzij natuurelementen over een oppervlakte van minstens de helft van het gebied bevatten hetzij gebieden waarin een specifiek natuurelement met hoge natuurkwaliteit aanwezig is;

2° Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling (GENO): dit zijn gebieden die één of meer van de volgende kenmerken vertonen:

- a) aanwezigheid van natuurelementen, verspreid over de oppervlakte van het gebied, waarvan de gezamenlijke oppervlakte echter kleiner kan zijn dan de helft van het gebied;
- b) aanwezigheid van belangrijke fauna- of floraelementen waarvan het voortbestaan moet worden ondersteund door de maatregelen inzake het grondgebruik;
- c) terreinen al dan niet door kunstmatige ingrepen tot stand gekomen, met belangrijke mogelijkheden voor natuur- ontwikkeling.

Definities – IVON

Artikel 27 Natuurdecreet: Het IVON omvat de volgende onderdelen:

1° natuurverwevingsgebieden: dit zijn aaneengesloten gebieden waarin verschillende functies voorkomen en die gekenmerkt zijn door de aanwezigheid van hoge natuurwaarden, waarvan de duurzaamheid kan worden bereikt door het realiseren van het standstill-beginsel, het instandhouden en herstellen van de structuurkenmerken van de waterlopen, het instandhouden en herstellen van de waterhuishouding, het reliëf en de bodem en het bevorderen van het onderhoud en de ontwikkeling van de natuurwaarden.

Als natuurverwevingsgebied kunnen worden aangeduid alle in artikel 20 aangeduide gebieden alsook de landschappelijk waardevolle agrarische gebieden en recreatiegebieden met toepassing van het decreet betreffende de ruimtelijke ordening gecoördineerd op 22 oktober 1996.

De Vlaamse regering bakt binnen 5 jaar na de inwerkingtreding van dit decreet een effectief te realiseren oppervlakte van 150.000 ha natuurverwevingsgebieden af;

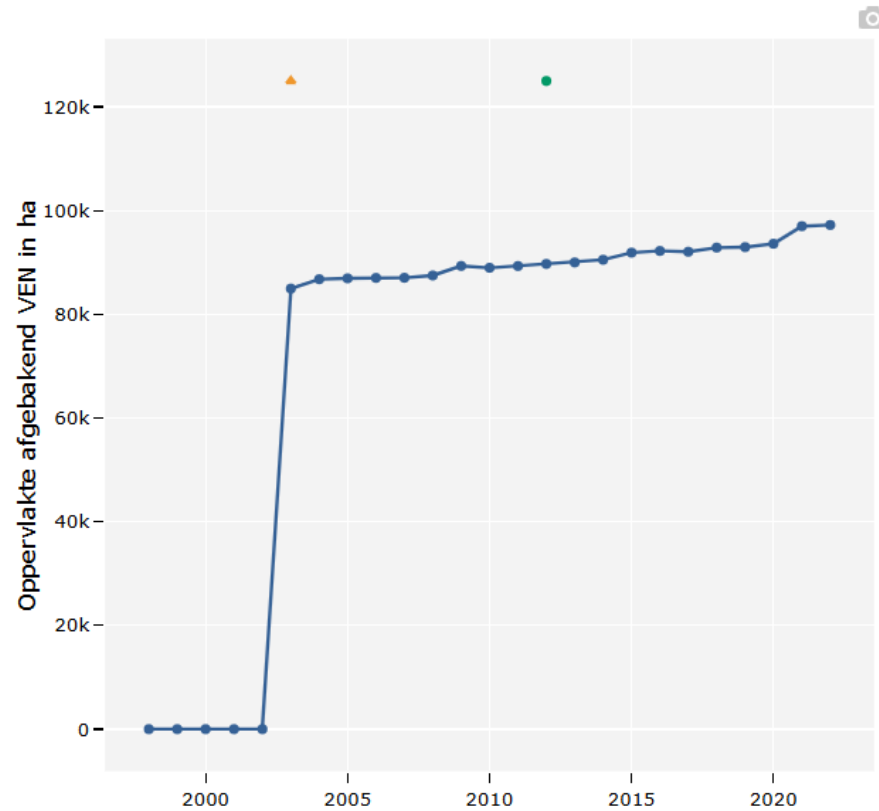
2° natuurverbindingsgebieden: dit zijn gebieden die ongeacht hun oppervlakte van belang zijn voor de migratie van planten en dieren tussen de gebieden van het VEN en/of natuurreservaten en die strook- of lijnvormig zijn met een aaneenschakeling van kleine landschapselementen.

Maatregelen – IVON: focus op stimulerende acties?

- Het IVON is een geheel van gebieden waarin de administratieve overheid binnen haar bevoegdheid zorg draagt voor het behoud van de aanwezige natuurwaarden, maatregelen neemt ter bevordering en versterking van die natuurwaarden, alsook **stimulerende maatregelen** ter bevordering van de biologische diversiteit
- Géén verplichtende maatregelen <> vergunningverlening (natuurtoets)?
- **Toetssteen:** maatregelen géén disproportionele gevolgen voor de andere functies van het gebied
- Focus op behoud <> **herstel** (groene gebieden)
- Waterhuishouding herstel is mogelijk binnen groene gebieden (niet erbuiten)
- Louter stimulerende maatregelen buiten de groene bestemmingsgebieden (bv. beheersovereenkomsten)
- Natuurrichtplannen kunnen eventueel verder gaan.

Doelstellingen gemist (I)?

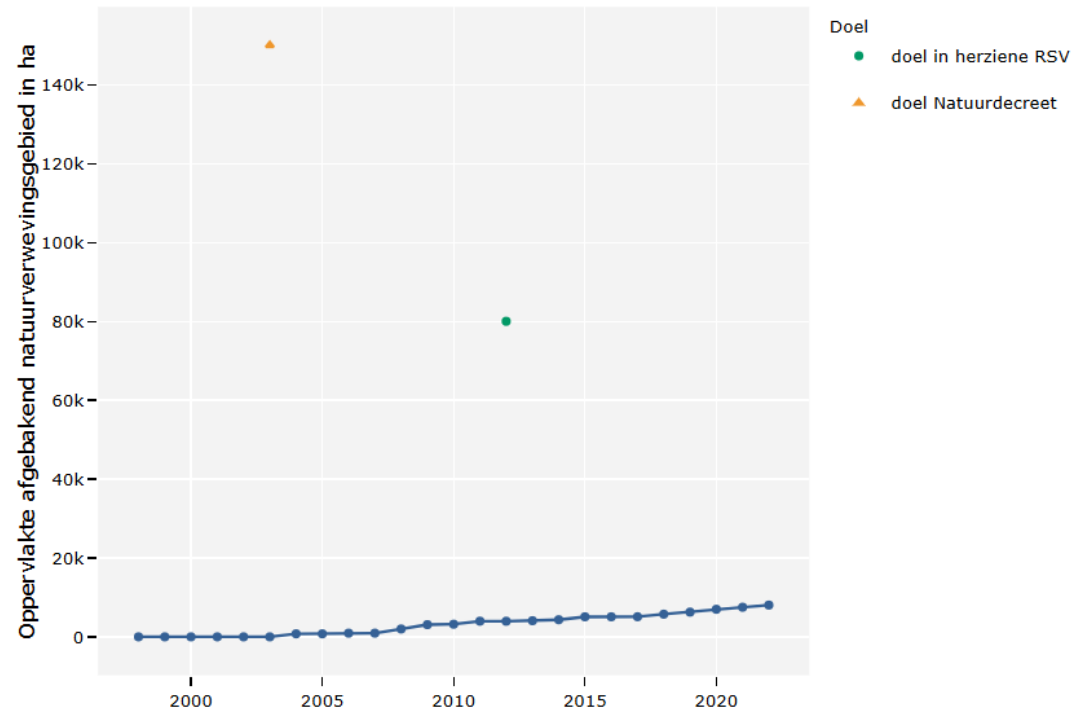
Eind 2022 is 78% van het VEN (97.232 ha) afgebakend.

Figuur 1: evolutie van de oppervlakte afgebakend VEN

Doelstellingen gemist (II)?

Eind 2022 is ongeveer 5% (8.051 ha) van het natuurverweingsgebied (kortweg NVWG) dat volgens het Natuurdecreet moest afgebakend worden, gerealiseerd. Dit is 10% van de oppervlakte die in het herziene Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (kortweg RSV) is opgelegd.

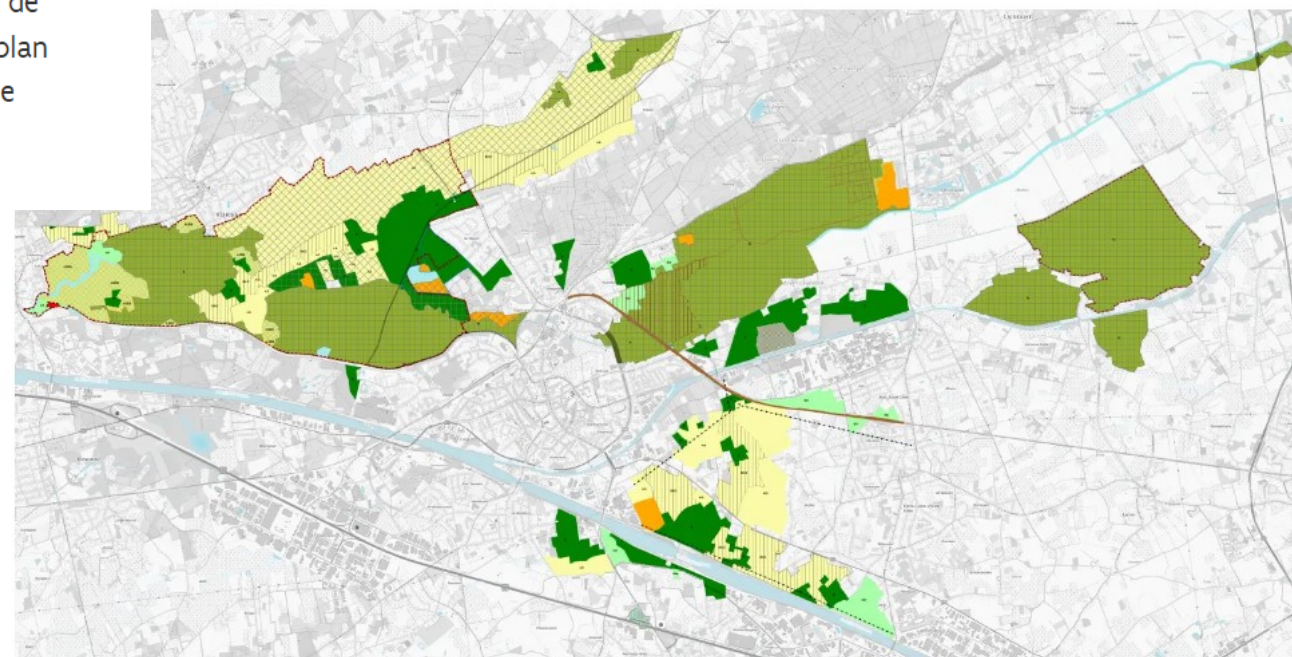

Figuur 1: evolutie van de oppervlakte afgebakend natuurverweingsgebied

Doorbraak rond De Zegge?

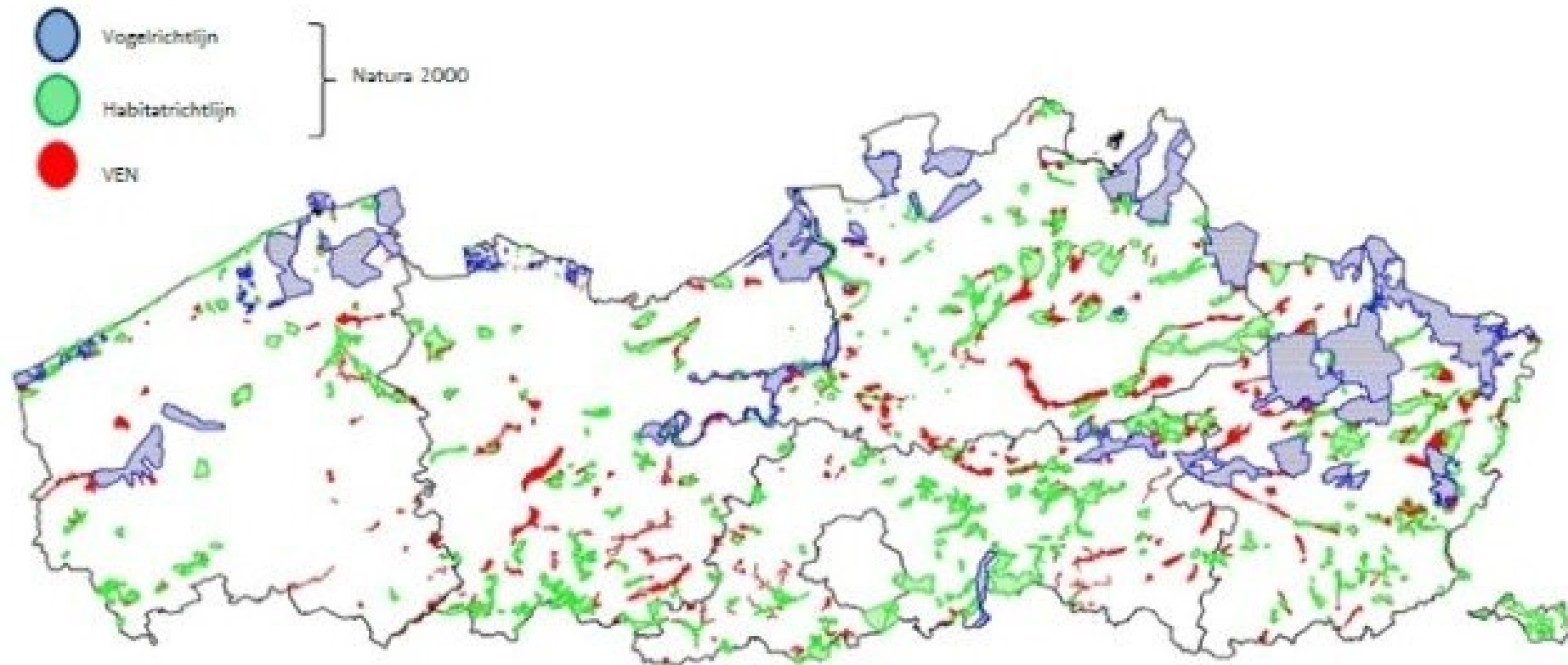
RUP Vallei van de Kleine Nete en Aa

In 2010 startte de Vlaamse overheid met de opmaak van een gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan voor de afbakening van landbouw-, natuur- en bosgebieden in de vallei van de Kleine Nete en Aa van N19 tot Grobbendonk. Dat plan moest onder meer een aantal projecten van het [bekkenbeheerplan voor het Netebekken](#) mogelijk maken. Er werd daarvoor een overlegproces opgestart met de lokale besturen en vertegenwoordigers van de natuur-, landbouw- en bosorganisaties. Op basis van de resultaten van dat vooroverleg werd een voorontwerp van gewestelijk ruimtelijk uitvoeringsplan opgemaakt. Over dat voorontwerp vond op 2 mei 2011 een plenaire vergadering plaats met de betrokken gemeenten, provincie en adviserende instanties. Er was echter onvoldoende overeenstemming over een aantal planopties.

Natura 2000 to the rescue?

NATURA-2000 in Vlaanderen

Artikel 6 Habitatrichtlijn

Artikel 6, lid 1 Habitatrichtlijn: **positieve herstelmaatregelen** gericht op behalen FCS

Artikel 6, lid 2 Habitatrichtlijn: algemeen **verslechteringsverbod**

Artikel 6, lid 3 Habitatrichtlijn: plan- en projectspecifieke **natuurtoets**

Artikel 6, lid 4 Habitatrichtlijn: **derogatieclausule**

Externe werking: de facto (passieve) buffering?

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VIIe KAMER

A R R E S T

nr. 250.025 van 9 maart 2021
in de zaak A. 225.109/VII-40.261

In zake : de VZW NATUURPUNT BEHEER, VERENIGING VOOR
NATUURBEHEER EN LANDSCHAPSZORG IN
VLAANDEREN
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Peter De Smedt
kantoor houdend te 9000 Gent
Kasteellaan 141
bij wie woonplaats wordt gekozen
eveneens bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Matthias Strubbe

tegen :

de DEPUTATIE VAN DE PROVINCIERAAD VAN
ANTWERPEN

Nieuw arrest Raad van State bedreigt grondwaterwinning door landbouw

2 APRIL 2021

Na een stikstofarrest heeft Vlaanderen nu ook een grondwaterarrest. Het was even onder de radar gebleven, maar de krant De Tijd signaleert nu dat de Raad van State op 9 maart een vergunning vernietigde voor grondwaterwinning die door de Antwerpse deputatie was toegekend aan het landbouwbedrijf Quiryne Agri Farming. Dit arrest kan verstekkende gevolgen hebben omdat bedrijven hun vergunningen voor grondwaterwinning droegen te verliezen.

Lees meer over: [water](#) [droogte](#)

Dood door duizend sneden?

DROOGTE

Europa tikt Vlaanderen op de vingers wegens drainage rond natuur

Drainage rond beschermde natuur moet op mogelijke schade getoetst worden, zegt de Europese Commissie na een klacht van de milieuvereniging Dryade.

Tom Ysebaert

woensdag 29 juni 2022 om 3.25 uur

Natuurgebied De Zegge in Geel. © Joren De Weerd

Nicolas Maeterlinck

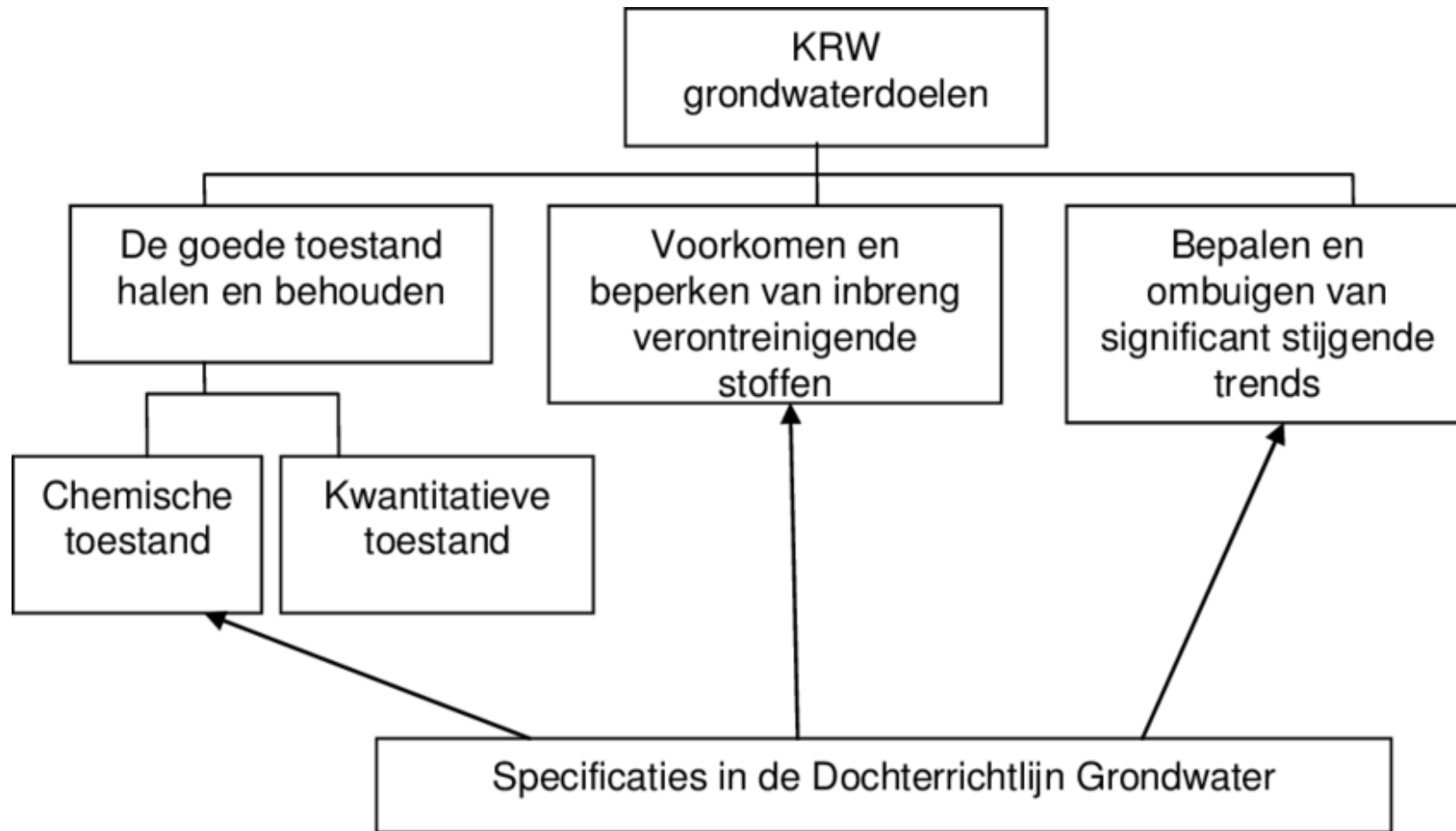
Pelts veeteeltbedrijf mag niet langer water oppompen uit 5 waterwinningen

Een veeteeltbedrijf uit Pelt mag voorlopig geen water meer oppompen uit vijf waterwinningsputten in Pelt en Hechtel-Eksel. De hoeveelheid opgepompt water lag hoger dan de toegestane 5.000 kubieke meter per jaar, waardoor het bedrijf eigenlijk een vergunning nodig heeft. Zonder een nieuwe omgevingsvergunning mag het landbouwbedrijf geen water meer oppompen.

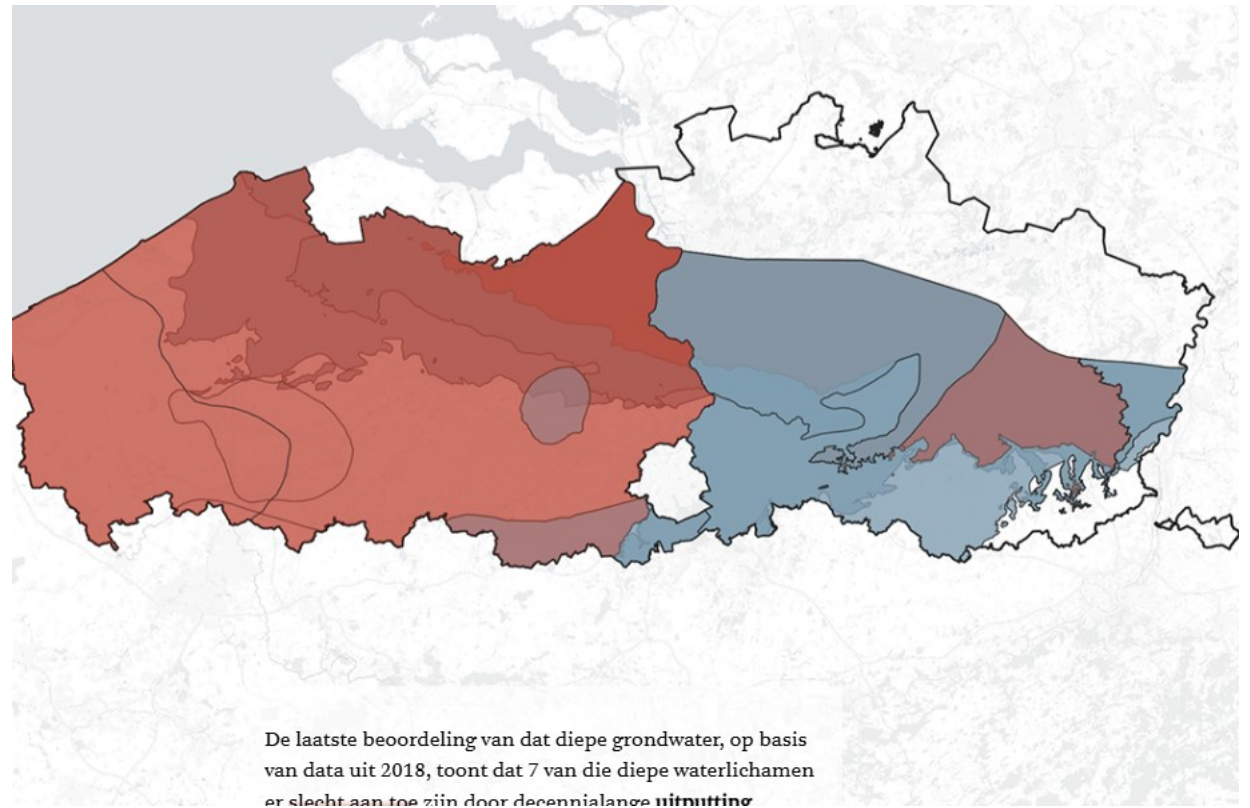
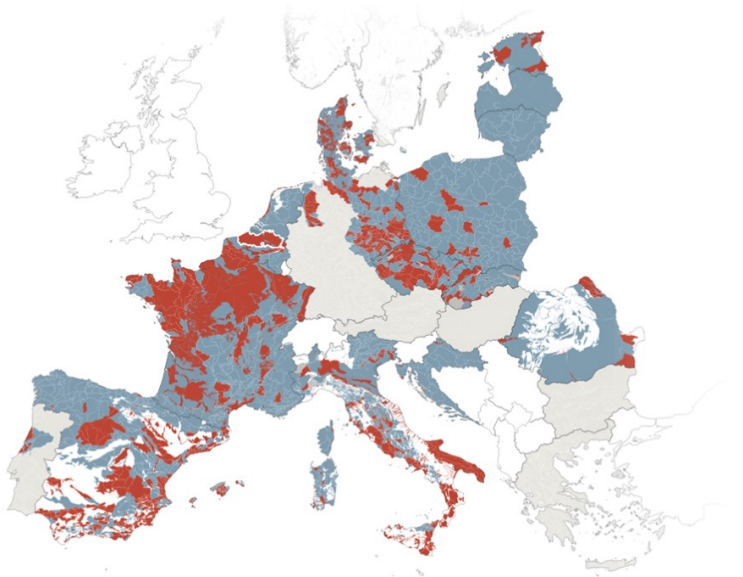
Met of zonder vergoeding?

- “Weliswaar kunnen de lidstaten in voorkomend geval overwegen – binnen de grenzen van het Unierecht – dat het gewenst is om eigenaren van percelen die zijn getroffen door de in het kader van de vogel- en de habitatrichtlijn vastgestelde instandhoudingsmaatregelen, geheel of gedeeltelijk schadeloos te stellen, doch hieruit kan niet worden afgeleid dat het Unierecht een verplichting kent om die schadeloosstelling toe te kennen” (C-238/20)

Kaderrichtlijn Water

Vergunningsbeleid en maatregelen?

Natuurherstelwet

Foto: Getty

Europese Natuurherstelwet vanaf vandaag van kracht

De natuurherstelwet, een van de laatste grote luiken van de Europese Green Deal, is vanaf vandaag van kracht in de Europese Unie. Het doel van de natuurherstelwet is de achteruitgang van de Europese natuur af te remmen en te herstellen. De wet is niet onbesproken, vooral vanuit de landbouwsector kwam veel protest omdat gevreesd werd voor strenge regels en beperkingen voor de landbouw.

Ine Philippe, Belga
zo 18 aug 12:24

Meerlagige impact!

- **Artikel 4:** hersteldoelen voor specifieke habitats - ook buiten Natura 2000-gebieden richting herstelmaatregelen met kwantitatieve doelen – - prioriteit tot 2030 in Natura 2000 - verbeterplicht en verslechteringsverbod - derogatieclausule
- **Artikel 8:** rivierherstel en aanleg natuurlijke overstromingsgebieden – weghalen barrières en aanleg natuurlijke overstromingsgebieden
- **Artikel 11:** herstel landbouwecosystemen – nadruk op veengebieden – afweging – géén bindende verplichtingen (tenzij in nationale wetgeving voorzien)
- **Natuurherstelplannen** – operationalisering!

Instrumentenkoffer

Instrumentendecreet

Het instrumentendecreet - voluit [het Decreet van 26 mei 2023 betreffende het realisatiegerichte instrumentarium](#) - is een nieuw decreet. Het voorziet in de bundeling en afstemming van een aantal realisatiegerichte en grondgebonden instrumenten uit meerdere decreten.

Het heeft als doel om ruimtelijke realisaties op het terrein en de instrumenten daarvoor te verbeteren en om een betere afweging te maken: Wanneer kies ik voor welk instrument?

DE 9 INSTRUMENTEN VAN HET INSTRUMENTENDECREET

1	BILLIJKE SCHADEVERGOEDING				
2	COMPENSERENDE VERGOEDINGEN				
3	ERFDIENSTBAARHEDEN OPENBAAR NUT				
4	HERVERKADELING UIT KRACHT VAN WET + RUP				
5	KOOPPLICHT				
6	LASTEN				
7	NATUURINRICHTING				
8	PLANBATENHEFFING				
9	RECHT VAN VOORKEUR				

Beheersovereenkomsten?

Beheersovereenkomsten voor soortenbescherming	Beheersovereenkomsten voor bufferen en verbinden
Fauna-akker >	Akkerrand >
Fauna-akker luzerne >	Bloemenakker >
Fauna-akker wisselteelt >	Bloemenakker functionele agrobiodiversiteit (FAB) >
Faunarand >	Bloemenakker zomertortel >
Faunagrasland >	Kruidenrijke akkerrand >
Faunavoedselgewas >	
Faunavoedselgewas wisselteelt >	Beheersovereenkomsten voor kleine landschapselementen
Luzernehooiland >	Jaarlijks snoeien >
Botanisch grasland ontwikkelen >	Knotten >
Botanisch grasland in stand houden >	Terugsnoeien/afzetten >

Conclusie

